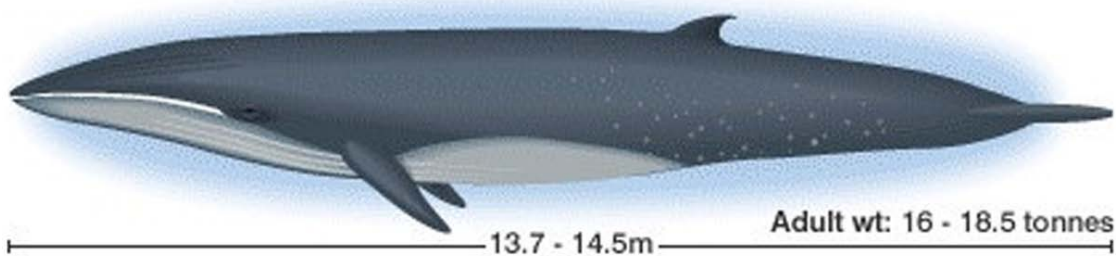


บรูต้า...วาฬหนึ่งเดียวในอ่าวไทย

เมื่อ 2-3 ปี ที่ผ่านมา ช่วงระหว่างเดือนสิงหาคม-ตุลาคม เราสามารถพบเห็นสัตว์น้ำขนาดใหญ่ ที่หายากและเห็นได้ไม่บ่อยนักในบริเวณอ่าวไทย สัตว์น้ำที่พูดถึงนี้ก็คือ วาฬบรูต้า เพราะขึ้นชื่อว่าวาฬ ทุกคนคงคิดว่าสามารถเห็นพวกมันได้เฉพาะในบริเวณน้ำลึก หรือไม่ก็บริเวณทะเลที่มีอากาศหนาวเย็นอย่างบริเวณขั้วโลก หลายคนจึงเกิดคำถามว่า ทำไมอ่าวไทยของเราจึงมีวาฬด้วย

วาฬจัดเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม และเป็นสัตว์เลือดอุ่น จึงไม่จัดอยู่ในจำพวกปลา อย่างที่หลายคนเข้าใจผิด และมักเรียกติดปากว่า ปลาวาฬ วาฬกับโลมาเป็นสัตว์กลุ่มเดียวกัน แบ่งกันด้วยลักษณะฟัน วาฬบางชนิด เช่น วาฬเพชรฆาต เป็นวาฬที่มีเขี้ยว หากินโดยการกัด วาฬสีน้ำเงิน (ซึ่งเป็นวาฬขนาดใหญ่ที่สุด) และวาฬอีกเกือบสิบชนิดจัดเป็นวาฬที่มีฟันเป็นซี่กรอง หากินโดยการกรองน้ำจับเหยื่อ วาฬบรูต้าเป็นหนึ่งในชนิดที่มีฟันเป็นซี่กรอง วาฬชนิดนี้เป็นสัตว์ห้ามค้าระหว่างประเทศ ที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายไทยและเป็นสัตว์ที่มีสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ สำหรับชื่อว่า บรูต้า นั้นเป็นการตั้งเพื่อเป็นเกียรติให้แก่กงสุลชาวออร์เวย์ ในประเทศแอฟริกา ที่ชื่อ โยฮัน บรูต้า ลักษณะโดยทั่วไปของวาฬชนิดนี้ คือ เป็นวาฬขนาดปานกลาง รูปร่างคล้ายช้างเพริว ลำตัวมีสีเทาเข้ม มีลายแต้มสีขาวประปรายตรงใต้คางและใต้คอ บางตัวพบแถบสีจางบนแผ่น



source: IWC



หลัง บางตัวมีสีจางทั้งตัวคล้ายสีเทาลายกระสีขาว ลักษณะเด่นที่สุด คือ มีสันกลางหัว 3 สัน (บางกลุ่มมีอีก 2 สัน แต่เห็นไม่ชัดเจน) ความยาวประมาณ 12-17 เมตร น้ำหนักมากกว่า 40 ตัน เนื่องจากเป็นวาฬชนิดที่มีฟัน เป็นซี่กรอง อาหารจึงเป็นจำพวกแพลงตอน หรือปลาขนาดเล็ก เช่น หมึก ปลากระตัก เป็นต้น

วาฬรูปร่างเป็นวาฬเพียงชนิดเดียวที่พบว่า อาศัยอยู่ประจำถิ่นในอ่าวไทย ในช่วงเดือนสิงหาคม-ตุลาคม วาฬรูปร่างจะเข้ามาใกล้ฝั่งอ่าวไทยตอนใน ตั้งแต่ชายฝั่งสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี เรื่อยลงไปจนถึงจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แต่ก็มีพื้นที่เฉพาะบางบริเวณที่วาฬมารวมตัวกันหากิน เช่น บ่อนอก แลลม ผักเบี้ย บางตะบูน โลกขาม เป็นต้น ซึ่งเป็นการเคลื่อนที่ตามฝูงปลา กลุ่มปลาที่วาฬกินจะไม่เหมือนกัน เช่น วาฬที่เข้ามาบริเวณบ่อนอก จะกินปลาขนาดกลาง เช่น ปลาอกแล แต่เมื่อเข้ามาหากินบริเวณปากแม่น้ำแม่กลอง จะกินปลาขนาดเล็กกว่า เช่น ปลากระตัก เหตุที่วาฬเข้ามาหากินใกล้ชายฝั่ง อาจจะเป็นเพราะช่วงปลายฝนต้นหนาวน้ำเหนือไหลป่าสู่ทะเล ทำให้ปริมาณธาตุอาหารมีมาก และด้วยสภาพภูมิอากาศทำให้แพลงตอนมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นอาหารของปลาขนาดเล็ก ทำให้ฝูงปลาเคลื่อนเข้ามาใกล้ชายฝั่ง ซึ่งฝูงปลาดังกล่าวก็เป็นอาหารอันโอชะของวาฬอีกทอดหนึ่งนั่นเอง

วาฬรูปร่างมีพฤติกรรมหาอาหาร 2 ลักษณะด้วยกัน คือ การโผล่ส่วนหัวขึ้นมาอ้าปากกินปลาเป็นอาหาร พบในบริเวณน้ำมีความลึกประมาณ 10 เมตร และตะแคงตัวอ้าปากไล่กินปลาเป็นอาหาร เมื่อหากินอยู่ใกล้ชายฝั่งในบริเวณที่มีน้ำตื้นๆ จากการศึกษาและสำรวจของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พบว่าในปี 2553 พบวาฬรูปร่างแม่-ลูก เข้ามาหากินอาหารในพื้นที่อ่าวไทยตอนบน และพบวาฬรูปร่างจำนวนมากที่สุดถึง 18 ตัว จากการสำรวจใน 1 ครั้ง 1 วัน ซึ่งแสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของอาหารวาฬรูปร่าง คือ ปลากระตัก จากการที่พบวาฬรูปร่างเข้ามาหาอาหารกิน ทำให้เกิดอาชีพใหม่สำหรับชาวประมงพื้นบ้าน นั่นคือ การพานักท่องเที่ยวออกไปชมวาฬรูปร่าง โดยเฉพาะที่แหลมผักเบี้ยในช่วงประมาณเดือนกันยายน 2553 พบว่ามีเรือประมงมากถึงวันละ 40-50 ลำ และมีนักท่องเที่ยวถึงกว่า 20 คน ทางกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจึงจัดการอบรมให้ความรู้และจัดทำหนังสือคู่มือแก่ชาวประมง เพื่อแนะนำข้อควรปฏิบัติในการดูวาฬรูปร่างที่ถูกต้อง และไม่ให้เป็นการรบกวนหรือคุกคามวาฬรูปร่างจนเกินไป

ข้อควรปฏิบัติในการดูปลาวาฬ

1. ไม่ควรนำเรือเข้าใกล้มากกว่ารัศมี 300 เมตร จากปลาวาฬ ควรนำเรือเข้าดูจากทางด้านข้างของปลาวาฬ



2. หากปลาวาฬว่ายเข้าใกล้เรือ ควรดับเครื่องยนต์ หรือไม่เปลี่ยนทิศทางและความเร็วเรืออย่างกะทันหัน หากต้องการเคลื่อนเรือต้องให้ปลาวาฬห่างจากเรืออย่างน้อย 10 เมตร
 3. ชะลอเครื่องยนต์เมื่ออยู่ใกล้ๆ ปลาวาฬ หรือดับเครื่องลอยลำ ไม่ควรใช้ความเร็วเกิน 4 น็อต ในรัศมี 100-300 เมตรจากปลาวาฬ
 4. หากปลาวาฬว่ายน้ำอย่างรวดเร็วออกจากตำแหน่งที่สังเกต ไม่ควรเร่งเครื่องยนต์เพื่อติดตามในทันที เพราะจะทำให้ปลาวาฬตื่นตกใจ
 5. เนื่องจากปลาวาฬสื่อสารกันด้วยคลื่นเสียงในการหาอาหารและเดินทาง ดังนั้นเสียงรบกวนต่างๆ ทั้งจากเหนือน้ำและใต้น้ำจะส่งผลกระทบต่อปลาวาฬ จึงไม่ควรกระทำการใดๆ ให้เกิดเสียงดังมาก เช่น การเร่งเครื่องเรือ การใช้เครื่องยนต์ขนาดใหญ่ และการส่งเสียงดังของนักท่องเที่ยว
 6. การดูปลาวาฬจากเครื่องบินควรอยู่ในระยะความสูงระหว่าง 300-500 เมตรจากผิวน้ำ
- หากทุกคนปฏิบัติตามกฎดังกล่าว เราทุกคนก็จะมีโอกาสได้เห็นวาฬบรูด้ามาเยี่ยมชมเยือนอ่าวไทยได้อีก
ตราบนานเท่านาน

